

Erasmus+

Case-Study Alliance
T U R K E Y

Vakayla Öğretim Kitapçığı

Nisan 2016

Scott Andrews

Tao Yue, Kutay Güneştepe, Nazlı Wasti, Hilal Terzi, Deniz Tunçalp, B.A.S. Koene

Erasmus+ Programı kapsamında Avrupa Komisyonu tarafından desteklenmektedir. Ancak burada yer alan görüşlerden Avrupa Komisyonu ve Türkiye Ulusal Ajansı sorumlu tutulamaz.

Funded by the Erasmus+ Program of the European Union. However, European Commission and Turkish National Agency cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

İçindekiler

1	Giriş	2
1.1	Öğretim Vakaları Hakkında Kısa Tanıtım	2
1.2	Öğretim Vakalarıyla İlgili Bazı İstatistikler	2
2	Vaka Çeşitleri.....	5
2.1	Olay Vakası.....	5
2.2	Arka Plan Vakası.....	5
2.3	Alıştırma Vakası	5
2.4	Durum Vakası.....	5
2.5	Karmaşık Vaka.....	5
2.6	Karar Vakası	6
3	Öğretim Vakasının Amaçları ve Anatomisi.....	7
3.1	Fonksiyonlar.....	7
3.2	Anatomi	8
4	Öğretim Vakalarının Püf Noktaları	9
4.1	Vakanın Anlaşılabilirliğini Zorlaştıran Etmenler.....	9
4.2	Vaka Taslağı Yazmanın Püf Noktaları - Bir Özet.....	10
5	Vakayla Öğretme Notu ya da Haritası.....	13
5.1	Vaka Öğretim Planı (Şema)	14
6	Son Sözler.....	15
7	Kaynaklar.....	16

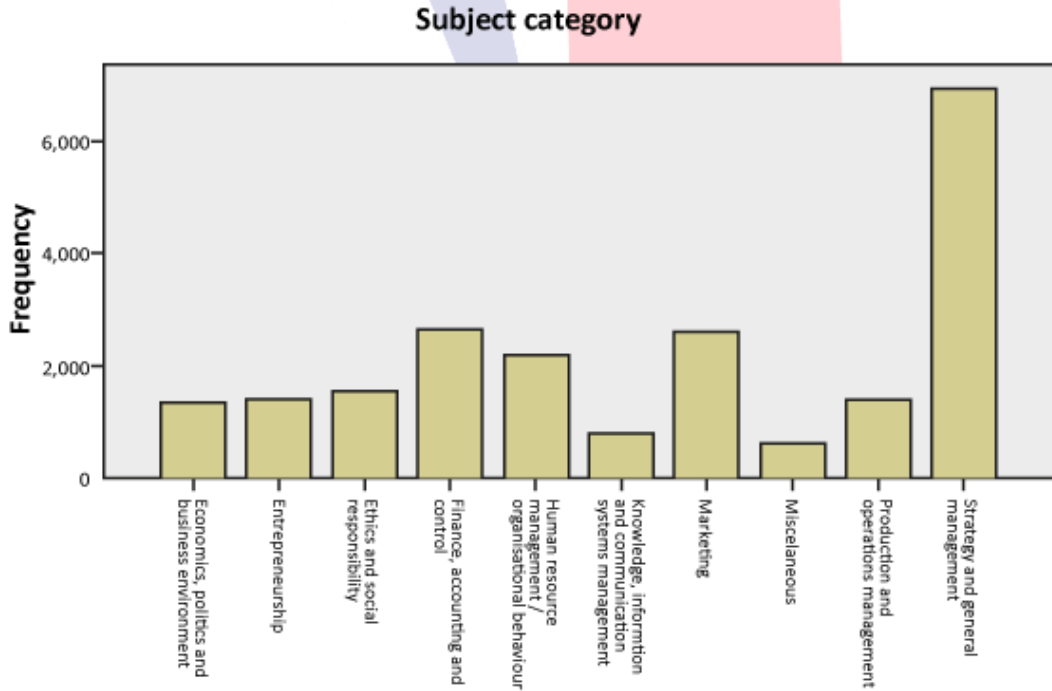
1 Giriş

1.1 Öğretim Vakaları Hakkında Kısa Tanıtım

Öğretim vakaları gerçek (ya da gerçeğe yakın) iş durumlarını ya da bir dizi olayı betimler. Bu betimlemeler tartışılacak konuları ve/veya analiz edilip çözülecek problemleri ortaya çıkarır ve bir karar vericinin belirli örgütsel koşullarda üzerine gitmesi bir problemi, zorluğu, ya da ikilemi barındırır. Vakalar gerçek hayatta karşılan zorlukları sınıf ortamına getirerek öğrencilerin günümüzün profesyonellerinin yerine kendilerini koymalarını, ya da Harvard İşletme Fakültesinden Profesör Malcolm McNair'in ifade ettiği gibi, öğrencilerin istemli bir şekilde kendilerinin sınıfta olduğuna inanmayı askıya alıp vakanın hikayesi içinde kendi perspektiflerini oluşturmalarını sağlar. Vaka eğitmeninin ya da tartışma yürütücüsünün görevi öğrencileri ya da katılımcıları öğrenme yolculuğunda dikkatle oluşturulmuş sorular, duyarlı dinleme ve yapıcı tepkilerle yönlendirmektir.

1.2 Öğretim Vakalarıyla İlgili Bazı İstatistikler

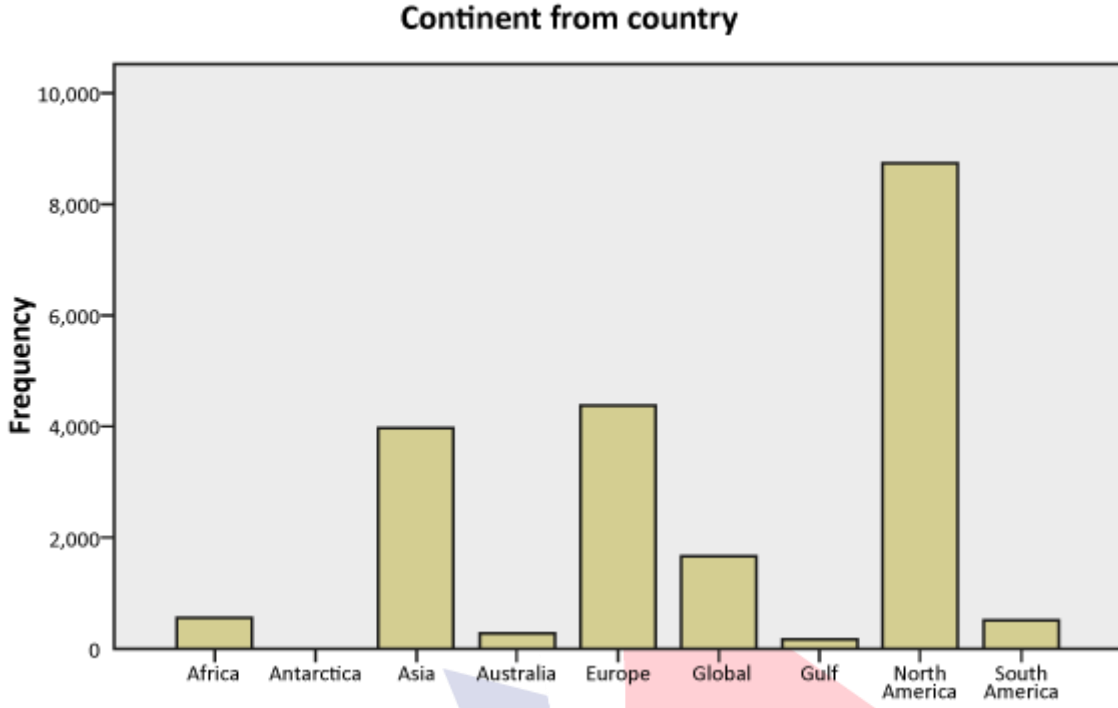
Vaka çalışmaları işletme eğitiminde farklı alanlarda kullanılmaktadır. Alanlara göre frekans dağılımı Şekil 1'de gösterilmektedir.

Şekil – 1

Source: What Drives Case Sales, 2009 © IMD International

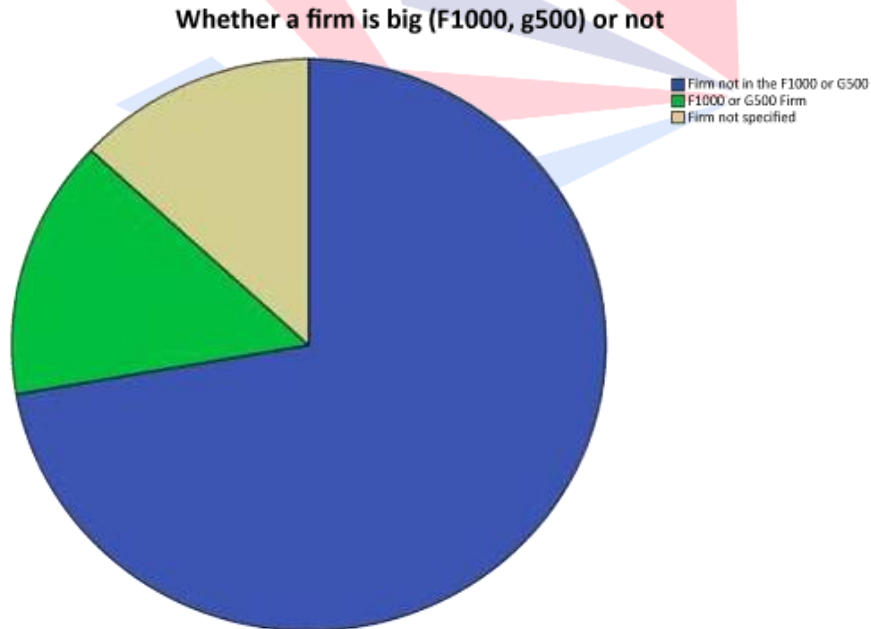
Şekil 2 vakalara kaynaklık eden kıtaları göstermektedir. Çoğu öğretim vakası Kuzey Amerika'daki örgütlerin hikayeleridir ve bunların sayısı ikinci büyük kaynak kıtadan gelen vakaların neredeyse iki katıdır.

Şekil – 2

Source: What Drives Case Sales, 2009 © IMD International

Şekil 3'te gösterildiği gibi vakaları çoğu büyük şirketler üzerinedir.

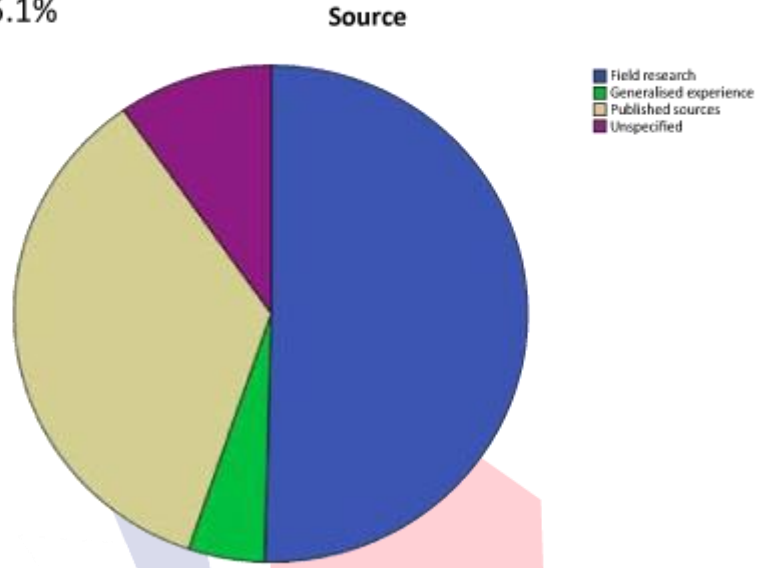

Şekil – 3

Source: What Drives Case Sales, 2009 © IMD International

Öğretim vaka yazarları örgütlerle ilgili veriyi farklı kaynaklardan toplarlar. Şekil 4 vaka yazımında en yaygın olarak kullanılan kaynakları göstermektedir.

- Field research: 50,4%
- Generalised experience: 4.8%
- Published sources: 35.1%
- Unspecified: 9.7%

Şekil – 4

Saha çalışması: %50,4

Genel deneyim: %4,8

Basılmış kaynakları: %35,1

Tanımlanmamış kaynaklar: %9,7

Source: What Drives Case Sales, 2009 © IMD International

2 Vaka Çeşitleri

Vaka çalışmaları çok farklı şekillerde sınıflandırılabilir ve gruplandırılabilir, ama yaygın bir yöntem vakanın boyut, kapsam, içerik ve amacına bakmak olup bu yöntemle altı farklı vaka çeşidi belirlenebilmektedir. Herhangi bir vakanın birden fazla vaka çeşidine ait özellikler barındırması olasıdır:

2.1 Olay Vakası

Bunlar tek bir olayı betimleyen çok kısa vakalardır. Ders sırasında bir kavramı açıklamak ya da bir konuyu tartışmaya açmak amacıyla kullanılabilirler. Hızlıca okunabilirler ve öğrencilerden ders öncesi bir ön hazırlık gerektirmezler. Vaka yöntemini öğrencilere tanıtmak için faydalı olabilecek bir vaka çeşididir.

2.2 Arka Plan Vakası

Burada ana amaç geleneksel okuma parçaları veya bilgi notundan daha ilgi çekici bir şekilde bilgi aktarmaktır. Öğrenciler kişisel olmayan bir belgeye kıyasla vaka formatında sunulan verilerle daha kolay bağ kurar. Tipik bir arka plan vakası başka vakalarla belirli meselelerin incelendiği bir çerçeve olarak kullanılabilir.

2.3 Alıştırma Vakası

Bu vaka türü öğrencilere belirli bir tekniği kullanmaları için fırsat tanır ve sayısal analizin gerekli olduğu alanlarda sıklıkla kullanılır. Aynı becerilerin tamamen akademik bir egzersiz olarak kullanılması yerine, sayısal verinin gerçek bir durum bağlamında işlenmesi öğrenciler için daha ilgi çekicidir.

2.4 Durum Vakası

Vaka denilince genellikle akla gelen vaka türüdür. Öğrencilerden vakada kapsanan bilgiyi analiz etmeleri ve farklı veri maddeleri arasında varolan önemli ilişkileri tanımlamaları istenir. Durum vakaları sıklıkla 'Bu vakada neden yanlış giden şeyler oldu ve bu durum nasıl önlenebilirdi?' sorularını içerir.

2.5 Karmaşık Vaka

This is a development of the situation type where the significant issues are immersed in a mass of data, much of which is irrelevant. The problem for the student is to distinguish the vital issues from a number of superficial ones, which serve only to distract the attention. A further complication is that the embodied issues may be interdependent.

Durum vakasının geliştirilmiş hali olan bu vakalarda önemli konular çoğu ilgisiz bir yığın veriyle birlikte sunulur. Öğrenci açısından mesele vakada sırf dikkat dağıtan birkaç yüzeysel konu arasından önemli konuları ayırt etmektir. Bir başka karmaşıklık da kapsanan konuların birbiriyle bağlantılı olabmesidir.

2.6 Karar Vakası

Bu vaka çeşidi yukarıda bahsedilenlerden bir adım daha ileriye gider. Burada öğrencilerden tarif edilen durumda ne yapacaklarını belirtmeleri ve bir eylem planı geliştirmeleri istenir. Bunu yapabilmeleri için öğrencilerin uygulanabilir farklı yaklaşımlar geliştirmeleri, sonra bu yöntemlerden başarılı olma ihtimali en yüksek olanı seçmek için muhakeme kullanmaları gerekmektedir.

3 Öğretim Vakasının Amaçları ve Anatomisi

Vakalar çok farklı şekillerde tasarlanabilir ve çok farklı amaçlara hizmet etmek üzere şekillendirilebilir. Öğitmen ve tartışma yürütücülerinin kendi öğrenci grupları için en uygun vakayı seçmeden önce vaka amaç ve anatomileriyle ilgili aşağıda listelenmiş farklı soruları göz önünde bulundurmaları önemlidir.

3.1 Fonksiyonlar

İlgi yaratmak, merak uyandırmak, düşünce ve tartışmayı harekete geçirmek.

Farkındalık yaratmak, tanınırlık ve anlaşılabilirliği arttırmak.

Zorlamak, sınamak, ket vurmak ve kanıtlamak.

İkna etmek, güdülemek, ilham vermek.

Bilgilendirmek, göz önüne sermek, anlatmak.

Sınıfa 'bir parça gerçeklik' getirmek.

Kuram, teknik ve yöntemlerin denendiği, fikirleri araştırıldığı, ilişkilerin tanımlandığı, keşiflerin yapıldığı, hipotezlerin geliştirildiği, analitik, muhakeme ve sosyal becerilerin uygulanıp geliştirildiği bir bağlam sağlamak.

Öğretim vakalarının tek başlarına bir değeri yok denecek kadar azdır. Bunlar bir öğretim veya öğrenim durumunun sadece bir bileşenidir. Amacı durumdaki diğer bileşenlerle ilişki kurmak, bağları oluşturmak ve öğrenciler ve öğretmen arasında ve öğrencilerin kendi aralarındaki etkileşimi tetiklemektir.

3.2 Anatomi

Hikayenin geçtiği yer

Hikaye nerede geçiyor
yabancı

öğrenenlerin aşına olduğu öğrenenlere

Konu

Hikaye ne hakkında

öğrenenlerin aşına olduğu öğrenenlere yabancı

Meseleler

Vakanın kapsadığı meseleler

az çok bağımsız birbirine bağlı

Veri

Vakanın kapsadığı veri

az çok açık örtük

Ele alış

Gerekli olan düşünce tarzı

tümdengelim (kuramı uygulama) yakınsak (analitik)
tümevarım (kuram geliştirme) ıraksak (yaratıcı)

Analiz

Yapılabilecek tarz

kapalı (tek çözüm) açık (birden çok çözüm)

Tartışma için gereken süre

az çok

4 Öğretim Vakalarının Püf Noktaları

'Bir hikaye anlatmak' vakanın en önemli görevlerinden biridir. Bu yüzden okuyucuyu cezbetmesi--ve daha önce de bahsedildiği gibi, "istemli bir şekilde inanmamayı askıya almayı" sağlaması--için hikayenin iyi anlatılması gerekmektedir. Bunu yapabilmesi için eğitmen/tartışmacının aşağıda bir kısmı özetlenmiş olan ve öğrenmeye engel oluşturan gereksiz veya uygun olmayan yaklaşımlardan kaçınması gerekmektedir.

4.1 Vakanın Anlaşılabilirliğini Zorlaştıran Etmenler

1. Jargon

Oedipus kompleksi vardı.

2. Kısaltmalar

Medyumun DDA'sı iyi kullanıldı.

3. Yanlış yerde kullanılmış ifadeler

Umarım insanları **gerektiğinde** işten çıkarmaktan kaçınmak için yeterli merhametimin vardır.

4. Soyut isimler

Halkın Kuzey Denizi petrolünün **kaçınılmaz tükenişi** hakkındaki **anlayışı** yetersizdir.

5. İsim tamlamaları

Bu makale **Devlet Emlak Vergisi Reform Önerileri** hakkındadır.

6. Edat (ilgeç) dizinleri

New England'ın güney bölgelerinin İrlandalıların başarıları hakkında yazılar okumuştum.

7. İkincil maddeler

Eğer üniversiteler başvuran tüm öğrencileri kabul ederse, **üniversite düzeyinde ders çalışabilme kapasitesi olmayan çok kimseyi kabul edecekler, bu da altından kalkamayacaklarını anladıklarında onları okulu bırakmaya zorlayacak**, bu da vergilerin ziyan olması olacaktır.

8. Kayıp bağlantılar

Olgunlaşmamışlık nedeniyle seçilme yaşını 21'e yükseltmek istiyorlar.

9. Ertelenen esas fiil

Nükleer enerji santralleri kurulmasının engellenmesi ve hatta mevcut enerji santrallerin kapatılması baskıları **artıyor**.

10. Edilgen yapı

Sorunuz sekreterim tarafından **cevaplandırılacaktır**.

11. Gereksiz ek ve kelimeler

Biletini alırken öğrenci indiriminden yararlanamaması öğrenci kimliğinin yanında **taşınamaması durumundan kaynaklanıyordu**.

12. Yaygın olmayan kelimeler

Haddizatında kendisine verilen bu görevi **nihayetine erdirmek** için gösterdiği **fevkalbeşer** çabayla **müşkülpesentliğiyle** bilinen Osman Bey'e bile bu işin **feriştahı** olduğunu kabul ettirmişti.

13. Yazma hakkında yazma

Vaka yazarı konunun tartışmasına başlayacak ve....

14. Olumsuzluk ekleri

Eğer üç ay içerisinde **başvurmayı başaramazsa** tazminatını ödemeyi reddedemeyeceklerini bilmiyor **değildi**.

4.2 Vaka Taslağı Yazmanın Püf Noktaları - Bir Özet

Aşağıdaki özet bilgiler hem vaka yazımı hem de vakayla öğretim ile ilgilidir. Bu başlıkların her birinin üzerinde düşünülmesi, eğitmen ya da tartışmacının sınıfta kullanacağı yaklaşım ve öğretme ve öğrenme oturumunun amacı hakkında net olmasına yardımcı olacaktır.

Hedefler

Vakanızın öğretme ve öğrenme hedefleri açık ve anlaşılır olmalıdır.

Vaka ana hatları

Vakanın temel kısımlarını oluşturacak başlıkları kullanarak vakanın ana hatlarını oluşturun. Bu ana hatları biriktirdiğiniz vaka verilerini zaman içerisinde ekleyerek ayrıntılandırın. Toplamak için çok zaman harcamış olsanız da ilgisiz malzemeyi atmaya hazır olun.

Vaka açılışı

Açılış cümlelerinizi (ve paragrafınızı) ve kelime seçimi üzerinde dikkatli düşünün. Okuyucunun ilgisini cezbedeceği için vaka açılışının önemli bir rolü vardır.

Yapı

Aşağıda listelenen McNair'in 4 Yapı Çerçevesini kendinize bir kılavuz olarak kullanınız.

1. Zaman yapısı

Olayların ne zaman olduğunu netleştirin. "Yakın zamanda, şimdi, şu sıralarda" gibi kelimeler yerine tarih kullanın. Bildirilen konuşmalar dışında şimdiki zaman kullanmaktan kaçının. Derste kullanıldığı zaman vakalardaki olaylar hep geçmiş zamanda gerçekleşmiş olduğundan şimdiki zamanla anlatılmaları garip kaçacaktır.

2. Anlatım yapısı

Vakadaki olayların sırası anlaşılır olmalıdır: Ne neyin sonucu olarak ortaya çıkmıştır? Gelişen bir hikayenin akışı korunmalıdır. Vakanın ana hatları ortaya çıkarılırken bir ağ şeması yardımcı olabilir.

3. Olay örüntüsünün yapısı

Okurun ilgisini çekmek ve korumak için vakalarda bir miktar dram olması gerekir. Bir vakada bir ya da birden fazla çözülmesi gereken mesele ya da sorunun olması gerekir. Bu durum ya da sorular okuyucunun ilgisini çekebilecek kadar önemli olmalıdır.

4. Açıklayıcı yapı

Vaka içerisindeki hangi bilgilerin okuyuculara aşikar olmasını istiyor, nelerin kendi analizleriyle ve/veya vaka tartışmasıyla keşfedilmesini istiyoruz?

Vaka Zorluğu

Vaka zorluğunun üç boyutu olduğu düşünülebilir:

1. Kavramlar

Vakada kaç kavram var? Ne kadar karmaşık? Kavramlar okuyucuya vaka yoluyla mı sunulmakta yoksa bunlar okuyanın zaten bildiği kavramlar mı?

2. Analiz

Vakadaki veriler için hangi analiz yöntemi daha uygun ya da gerekli?

3. Sunum

Vaka ne uzunlukta? Ne kadar okunaklı? Hangi şemalar, tablolar ve diğer destekleyici materyaller vakaya dahil edilmeli?

Hedef öğrenen kitlesinin olgunluk düzeyi akılda tutulmalıdır.

Kapanış

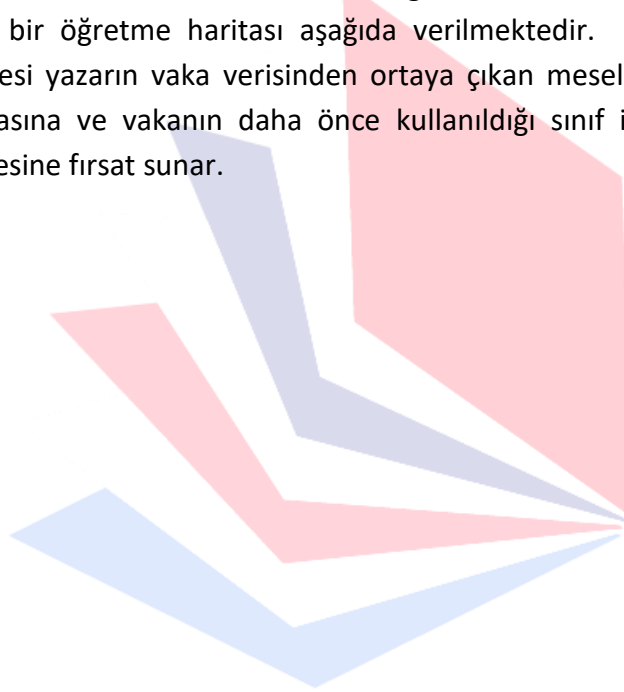
Vakadaki ana meseleler tekrarlanmalıdır. Okuyucuya bir karar vermesi, değerlendirme yapması, opsiyonlar belirlemesi gerektiği hatırlatılmalıdır. Çözüme ulaşamamış sorunlar nelerdir?

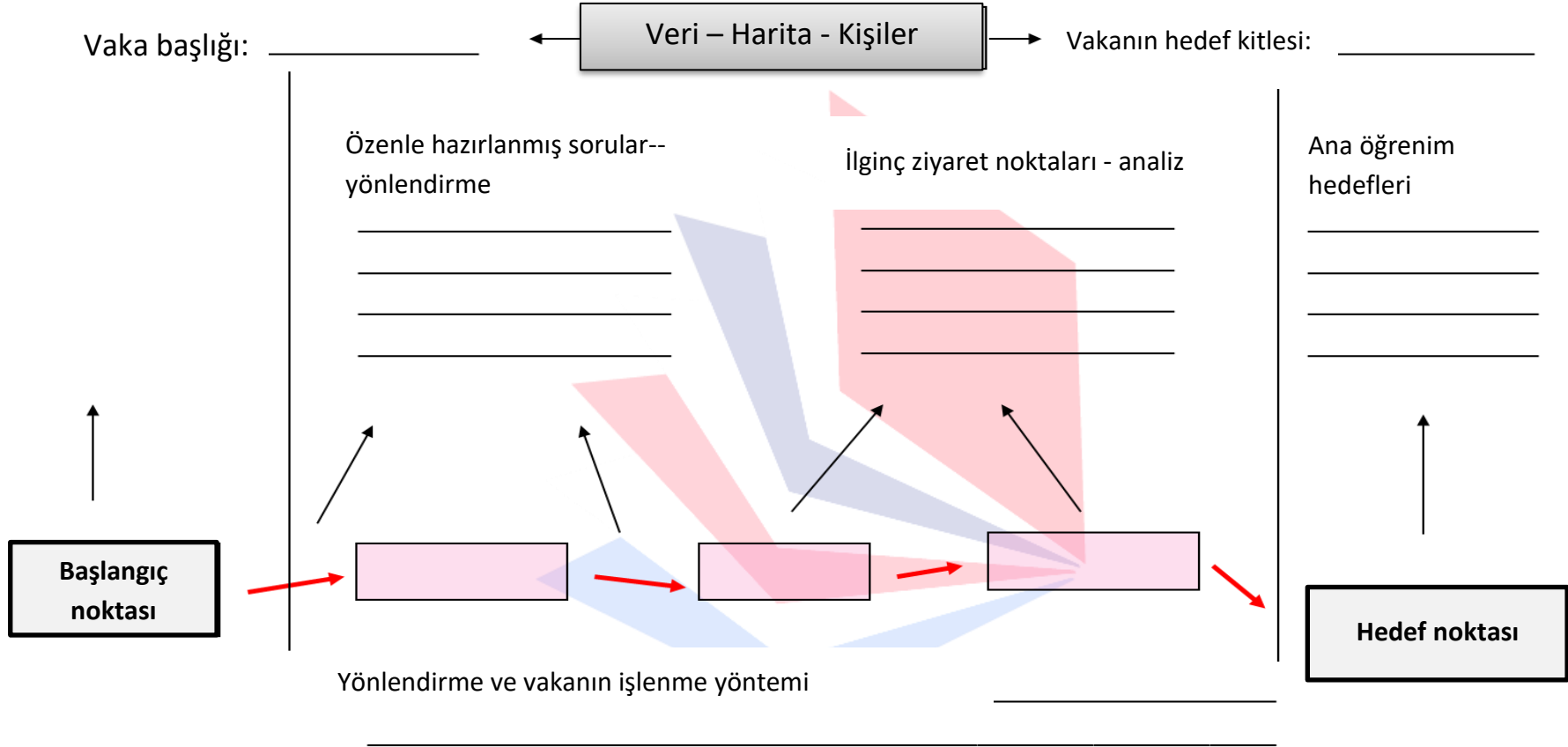
5 Vakayla Öğretme Notu ya da Haritası

Vaka verisinin işlenmesi vaka yazarının işinin sadece yarısıdır. Vaka öğretme notu, eğitimci ve tartışmacılara öğrencileri vaka verisi içinde yönlendirirken kullanabileceği bir harita sunmaktadır. Öğrencilerin hem geniş açıdan, hem derinlemesine bir analize ulaşmasına, tartışma “yolculuğunda” ilginç ve ilgili noktalarda “mola” verilmesine, ana öğrenme hedeflerine varılmasına yardımcı olur. Öğretme haritaları öğrencilerin keşfetme, zıtlıklarla karşılaşma ve itiraf etme, değerlendirme ve gözden geçirme, karar verme ve sonuca ulaşma amaçlı planlı yolculuklarında konuyla ilgili derinlemesine ve geniş araştırma yapılmasına (ve bu yolla öğrencinin ilerlemesine) yardımcı olacak özenle oluşturulmuş faydalı soruları barındırmalıdır.

Öğretme haritası sınıf içi tartışmaların takip edebileceği alternatif yollar sunabildiği gibi eğitimcinin yolculuk esnasında belirli bir noktada öğrenenlere aktarabileceği ek kaynaklar sağlayabilir. Şablon bir öğretme haritası aşağıda verilmektedir. Haritanın bir Öğretme Notuna dönüştürülmesi yazarın vaka verisinden ortaya çıkan meseleleri başka ana okuma kaynaklarına bağlamasına ve vakanın daha önce kullanıldığı sınıf içi uygulamalarda nasıl karşılandığını belirtmesine fırsat sunar.

5.1 Vaka Öğretim Planı (Şema)

Şekil – 5

6 Son Sözlör

Vaka yöntemi gerçek (gerçeğe yakın) bir dizi planlı olayın öğrenci odaklı bir tartışmasının etrafında oluşturulan, vaka içindeki meseleler hakkında analiz ve sonuca varma yükümlülüğünün öğrencilerde kaldığı bir yöntemdir.

Eğitmenlerin ve tartışmacıların rolü öğrencilere cevapları vermek değil, öğrencilerin tartışma sürecini yönlendirmek olarak görülmektedir.

Buna göre odak noktası kendi bireysel ve ortaklaşa gayretleri sonucunda öğrenen, “katılımcı” öğrencilerdir.

7 Kaynaklar

- 📖 Guide to English Usage, Longman, 1988
- 📖 Heath J. 2006. Teaching and Writing Case Studies. 3rd ed. The Case Centre.
- 📖 What Drives Case Sales, 2009, IMD International

Erasmus+

Case-Study Alliance

T U R K E Y

Lider katılımcı:

SMART Partners

ITUARI
TEKNOKENT

SMART Partners

Erasmus+ Programı kapsamında Avrupa Komisyonu tarafından desteklenmektedir. Ancak burada yer alan görüşlerden Avrupa Komisyonu ve Türkiye Ulusal Ajansı sorumlu tutulamaz.

Funded by the Erasmus+ Program of the European Union. However, European Commission and Turkish National Agency cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.